

Прийнятними організаційно-правовими формами приватних суб'єктів господарювання у сфері ветеринарного обслуговування є обслуговуючі кооперативи, господарські товариства, індивідуальна лікарська практика на основі ліцензії. Поєднання різних за розмірами та організаційними формами структур, їх орієнтація на різні сегменти ринку ветеринарних послуг забезпечить належне ветеринарне обслуговування, доступність усіх видів послуг для потенційних замовників.

Література

1. *Бреславець А.В.* Удосконалення організації ветеринарного обслуговування тваринництва України / А.В. Бреславець // Економіка АПК. — 2000. — № 7. — С. 45—50.
2. *Довгань В.І.* Організаційно-правові форми функціонування недержавної ветеринарної медицини / В.І. Довгань // Держава та регіони. Серія. Державне управління. — 2010. — № 4. — С. 143—145.
3. *Левківський Д.М.* Служба ветеринарної медицини в країнах світу / Д.М. Левківський // Сільський господар. — 2002. — № 1—2. — С. 30—31.
4. *Мануйленко О.* Приватна ветеринарна практика в США / О. Мануйленко, І. Калінін // Ветеринарна медицина України. — 1998. — № 8. — С. 46—47.
5. *Шишков В.П.* Ветеринарная медицина: новые перспективы / В.П. Шишков // Будущее науки. — М. : Знание, 1985. — 250 с.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2011 р.

УДК 65.017.3(477.42)

О. Ф. Присяжнюк, канд. екон. наук, ст. викл.,
Житомирський національний
агроекологічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглянуто тенденції розвитку малого підприємництва Житомирської області, його внесок у загальнодержавні показники розвитку малого підприємництва, визначаються перспективи його розвитку в регіоні.

Ключові слова: мале підприємництво, розвиток, перспективи, малі підприємства, продукція.

В статье рассматриваются тенденции развития малого предпринимательства Житомирской области, его вклад в общие государствен-

ные показатели развития малого предпринимательства, определяют перспективы его развития в регионе.

Ключевые слова: малое предпринимательство, развитие, перспективы, малые предприятия, продукция.

In this article are inspected trends of the development of the small enterprise in Zhitomir region, its contribution to the general state factors of the development of the small enterprise determination of the prospects of its development in the region.

Keywords: small enterprise, development, prospects, small businesses, product.

Постановка проблеми. Мале підприємництво відповідно до результатів його діяльності є однією з найважливіших складових економіки України, оскільки сприяє наповненню державного бюджету України, створенню додаткових робочих місць, забезпечує розвиток територій, де розміщені приватні підприємства та впровадженню інновацій.

Враховуючи це, а також динамічність розвитку підприємництва і зміни, що часто вносяться до його законодавчого забезпечення, проблема визначення тенденцій та перспектив розвитку малого підприємництва Житомирської області є достатньо актуальною та мало дослідженою.

Аналіз існуючих досліджень за проблемою. Проблемою вивчення розвитку малого підприємництва займаються ряд учених, зокрема З.С. Варналій, С.М. Іванюта, В.Ф. Іванюта, В.О. Сизоненко, С.В. Мочерний, В.А. Подсолонко та ін. Однак комплексність та новизна проблеми потребує подальшого поглибленого вивчення.

Невирішені складові загальної проблеми: В існуючих працях науковців за даною проблематикою не враховані особливості розвитку малого підприємництва Житомирської області та не намічені перспективи його подальшого розвитку.

Цілями даного дослідження є: визначення основних тенденцій розвитку малого підприємництва Житомирської області, його частки у загальнодержавних показниках розвитку малого підприємництва, виявлення проблем та визначення перспектив розвитку.

Результати дослідження. У відповідності до Закону України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» рівень його розвитку має забезпечити стабільність економіки, сприяти створенню позитивного іміджу України та створювати сприятливі можливості для міжнародної співпраці та участі нашої держави у якості надійного партнера в міжнародних проектах [2]. Дослідження вітчизняними науковцями досвіду розвинених країн доводять, що мале підприємництво є засобом забезпечення пропорційності розвитку окремих товарних ринків та акти-

візації інноваційних процесів, конкуренції та забезпечення споживачів високоякісними товарами та послугами [3, с. 109]. Його очевидними перевагами є: невелика необхідна сума грошей для започаткування бізнесу, оперативність реагування на попит та новітні товари, мобільне виконання робіт, швидка адаптованість до умов на ринку, підвищення швидкості обороту капіталу, швидка окупність інвестицій тощо [4, с. 174; 5, с. 76].

В Україні малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує 70 млн грн [2].

Станом на 2009 р. в Україні припадає 75 малих підприємств на 10 тис. наявного населення. Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) вказаними підприємствами 456 667,8 млн грн [7]. У Житомирській області станом на 01.01.10 згідно статистичних даних розміщено 51 мале підприємство в розрахунку на 10 тис. наявного населення, що на 2 % більше ніж у 2007 р., та на 13,3 % більше порівняно з 2008 роком [6, с. 243]. Такий позитивній тенденції сприяло закріплене на законодавчому рівні спрощення процедур започаткування власного бізнесу, отримання ліцензій, сертифікатів тощо.

Перше місце за кількістю малих підприємств, що припадають на 10 тис. осіб наявного населення займає м. Житомир (92 малі підприємства), Володарськ-Волинський та Коростишівський райони, відповідно 73 та 65 підприємств. Це насамперед пов'язано з промисловою розвиненістю міста Житомир та вказаних районів, а відтак потребою в додаткових послугах (за аналізований період саме торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку займали найбільшу частку у структурі реалізованої продукції за видами економічної діяльності).

Основні тенденції розвитку малого підприємництва регіону характеризують показники табл. 1.

Показники, такі як кількість малих підприємств на 10 тис. наявного населення, частка продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції свідчать про позитивні тенденції у розвитку малого підприємництва регіону, оскільки за аналізований період відбулося зростання за цими показниками, відповідно, на 0,02 %, та на 3 в.п. Порівнюючи з аналогічними показниками по Україні, слід зробити висновок що перший показник по області менший від загального по Україні на 47 %, а частка продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції більший за показник по Україні на 11,3 %.

Таблиця 1

**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ [6]**

№ п/п	Показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1.	Кількість малих підприємств на 10 тис. наявного населення	50	45	51
2.	Кількість найманих працівників на малих підприємствах, осіб	51 272	50 881	48 819
3.	Частка продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції, %	25,0	28,4	28,0
4.	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, млн грн (прибуток +, збиток –), у т. ч.	—	–230,3	–313,6
5.	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн грн	4840,5	6292,5	5746,4
— підприємства, які отримали прибуток, %		—	60,9	58,3
— підприємства, які отримали прибуток (фінансовий результат), млн грн		—	217,4	254,7
— підприємства, які отримали збиток, %		—	39,1	41,7
— підприємства, які отримали збиток (фінансовий результат), млн грн		—	447,7	568,3

Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами за аналізований період мав тенденцію до зростання на 18,7 %. Найбільшу частку у структурі реалізованої продукції займає торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку — 60,3 %. Для порівняння, частка у структурі реалізованої продукції видів економічної діяльності, що представляють виробничу сферу (сільське господарство, промисловість, будівництво) становить 27,8 %. Це є негативною тенденцією, оскільки свідчить про низький рівень розвитку виробничого малого підприємництва регіону.

За показниками фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування можна зробити висновки про негативні аспекти у розвитку малого підприємництва області, оскільки у порівнянні з 2008 р. збиток зріс на 36,2 %, а частка підприємств, що отримали збиток зросла на 2,6 %. Частка прибуткових підприємств зменшилась на 2,6 %. Вказані тенденції пов'язані насамперед з тим, що за наведений період мали місце недостатнє виконання обласної комплексної програми підтримки малого

підприємництва, низький рівень кваліфікації підприємців, недосконалість податкової системи, що діяла у наведений період тощо.

Однією з позитивних тенденцій розвитку малого підприємництва регіону є створення робочих місць, зниження рівня безробіття та створенні додаткових робочих місць, а відтак підвищенні добробуту населення міст та сільських територій. Так, протягом аналізованого періоду (2007—2009 рр.) частка кількості найманих працівників малих підприємств зросла на 3,4 %. Взагалі у 2009 році в Житомирській області працювали 48,8 тис. чол. (найбільша їх кількість у м. Житомирі (17,5 тис. осіб, 35,8 %), м. Бердичеві (3 тис. осіб, 6,1 %), Житомирському районі (2,6 тис. осіб, 5,3 %) та м. Коростені — 2 тис. осіб, 4,1 %). Кількість найманих працівників на малих підприємствах Житомирської області становить 2,4 %.

За інформацією райдержадміністрації, міськвиконкомів в області налічується 6 бізнес-центрів, 1 індустріальний парк, 38 кредитних спілок та їх відділень, 2 фонди (Житомирський регіональний фонд підтримки підприємництва та Житомирське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств), 4 інвестиційні компанії, 1 регіональне представництво Державної бюджетної установи «Житомирський регіональний центр з інвестицій та розвитку», 57 страхових компаній та їх відділень, 27 інформаційно-консультативних установ, 26 громадських приймалень та 36 «гарячих ліній», що розглядають питання підприємництва, 140 громадських об'єднань підприємців. Крім того, на обласному рівні утворено 2 галузеві ради підприємців: з питань виробництва; з питань торгівлі та надання послуг. Також в області створена Польсько-українська агенція альтернативної енергетики та інновацій (на базі Житомирського національного агроєкологічного університету) [8]. Наведена вище інформація вказує на достатньо розвинену в регіоні інфраструктуру підприємництва, що сприятиме формуванню позитивних тенденцій його розвитку.

Отже, для збереження позитивних та ліквідації негативних тенденцій у розвитку малого підприємництва Житомирської області потрібно: найбільш повне виконання програм підтримки підприємництва на обласному та на державному рівнях; забезпечення особливої підтримки виробничого підприємництва; сприяння підвищенню кваліфікації підприємців; вдосконалення податкової системи та застосування дерегуляції. Перераховані вище заходи сприятимуть підвищенню економічної ефективності малого підприємництва регіону та формуванню кращих перспектив його розвитку.

Зважаючи на результати проведених досліджень та при умові виконання запропонованих заходів, перспективами розвитку малого підприємництва Житомирської області є: зменшення кількості збиткових підприємств та зростання прибутковості малих підприємств; зростання кількості підприємств виробничої сфери, та збільшення їх частки у структурі реалізованої продукції; підвищення ефективності діяльності малого підприємництва регіону внаслідок підвищенню кваліфікації та ринкової обізнаності підприємців.

Висновки. 1. Позитивні тенденції розвитку малого підприємництва Житомирської області пов'язані насамперед: зі збільшенням їх кількості в розрахунку на 10 тис. наявного населення; збільшенням частки найманих працівників на малих підприємствах регіону, що свідчить про створення робочих місць, і як наслідок часткове вирішення проблеми безробіття в регіоні; достатньо розвинутою в регіоні інфраструктурою підприємництва, що сприятиме формуванню позитивних тенденцій його розвитку; збільшенням обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами за аналізований період, що сприяє наповненню місцевого та державного бюджетів.

2. Негативні тенденції розвитку малого підприємництва Житомирської області пов'язані: зі збільшенням рівня збитку, отриманого малими підприємствами та збільшенням частки збиткових підприємств; з низьким рівнем розвитку виробничої сфери.

3. Перспективами розвитку малого підприємництва Житомирської області є: зменшення кількості збиткових підприємств та зростання прибутковості малих підприємств; зростання кількості підприємств виробничої сфери, та збільшення їх частки у структурі реалізованої продукції; підвищення ефективності діяльності малого підприємництва регіону внаслідок підвищення кваліфікації та ринкової обізнаності підприємців.

Література

1. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21 грудня 2000 р. № 2157-111 // ВВР України. — 2001. — № 40. — С. 176.

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18.09.2008 р. № 523-VI.

3. Варналій З.С. Основи підприємництва навч. посіб. — 3-тє вид., випр. і доп. — К.: Знання-Прес, 2006. — 350 с.

4. Іванюта С. М., Іванюта В. Ф. Підприємництво та бізнес-культура. Навч. пос. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 288 с.

5. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво. — К.: Знання-Прес, 2008.— 440 с

6. Статистичний щорічник Житомирської області за 2009 р. // за ред. Л. О. Рижкової. — Житомир, 2010. — 479 с.

7. <http://ukrstat.gov.ua/>

8. <http://economy-zt.info/content/view/32/31/>

Стаття надійшла до редакції 04.04.2011 р.

УДК 658 : 338.43

В. М. Пугачов, аспірант,
Український державний університет фінансів
та міжнародної торгівлі

РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ КОМПАНІЙ У РОЗВ'ЯЗАННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ

У статті розглянуто перспективи міжнародної інтеграції агропродовольчих компаній та їх роль у розв'язанні глобальної продовольчої проблеми. Обґрунтовано необхідність активізації діяльності агропродовольчих компаній щодо виробництва продуктів харчування.

Ключові слова: глобальна продовольча проблема, агропромислові формування.

В статье рассматриваются перспективы международной интеграции агропродовольственных компаний и их роль в решении глобальной продовольственной проблемы. Обосновывается необходимость активизации деятельности агропродовольственных компаний относительно производства продуктов питания.

Ключевые слова: глобальная продовольственная проблема, агропромышленные формирования.

Prospective of agro-food companies international integration and there role in global food problem solving are shown in the article. There are based the necessity of agro-food companies activity increase concerning food production.

Key words: global food problem, agro-industry forming.

Характерним наслідком розвитку світової економіки є підвищення рівня життя населення. Між тим, продуктами харчування в необхідній кількості забезпечена лише третина населення планети, майже 1 млрд людей сьогодні хронічно голодує, а понад 2 млрд — недоїдає. В той же час вчені та міжнародні установи прогнозують збільшення населення земної кулі, а саме в 1,76 разу за період з 2010 до 2050 років [1, с. 27]. Очевидно, що такі високі темпи росту населення та споживання продовольства ще більше загострять світову продовольчу проблему.